

EXAMENUL NAȚIONAL PENTRU DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR
19 iulie 2023

Probă scrisă

LIMBA ȘI LITERATURA TURCĂ MATERNĂ

Varianta 3

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de patru ore.

SUBIECTUL I

(60 de puncte)

Hatıralarda

On altı yaşımdayken ne yazabilirdim?

Hafızama yerleşmiş Kızıltaş'ın bağları ve Gelinkaya'sı vardı; Gurzuf'un Ceneviz kalesi ve Adalar'ı vardı; Soğuksu kıyıları ve Ayı Dağı vardı. Onları yazmam, yazabilmem için yaşamam ve yaşamı yakından tanımam gerekecekti.

Öğretmenimiz o yıllarda eğitim bakanlığından bakan yardımcısının eşi Kazan asıllı genç ve güzel bayan Akim(ova)'ydı. *Londra Mektupları*'ndan başka, olayın daha fazla fantaziye bürünmüş şekliyle *Anneme Mektuplar* romanımda da sözü edildiğini burada kaydetmem gerekiyor.

Edebiyat dersleri sırasında kafamı ders dışı şeylerin bozduğunun farkındaydı bayan öğretmenimiz. Çok geçmeden şiir defterimi buldu gerisinde oturduğum rahlenin altında. Orta okulun son sınıfındaydım, genç öğretmenimizin insiyatifiyle gençlik mecmuasında *Kış başlığı* altında ilk manzumem basıldı. Bir müddet sonra aynı mecmuada manzumeleşmiş öykü şekliyle *Kartanay Ve Eçkisi* (İhtiyar Nine ve Keçisi) çıktı; daha sonra da Kırım Yazarlar Birliği'nin yayın organı olan Edebiyat mecmuasında başka üç-beş şiirim basıldı.

Romanlarımdaki gibi, (o dönemin koşulları izin verdiği kadar) duygusal imajlar ve doğa üstün geliyordu bu manzumelerde. Bunların arasında en önemlisi 1939 yılında Bahçesaray'ın han sarayını ziyaretimden sonra Edebiyat mecmuasında çıkmış *Söyleyin Duvarlar* şiirim olması gerekirdi.

Gerekirdi, ama olmadı.

Cengiz Dağcı

1. Yukarıdaki metnin türünü belirtiniz. **6 p**
2. Metnin türü özelliklerinden üç tanesini yazınız. **6 p**
3. Metinden hareketle yazarın kullandığı anlatım tekniği hakkında bilgi veriniz. **6 p**
4. Metinden hareketle yazarın kullandığı üslubu hakkında bilgi veriniz. **6 p**
5. "Hafızama yerleşmiş Kızıltaş'ın bağları ve Gelinkaya'sı vardı; Gurzuf 'un Ceneviz kalesi ve Adalar'ı vardı; Soğuksu kıyıları ve Ayı Dağı vardı. Onları yazmam, yazabilmem için yaşamam ve yaşamı yakından tanımam gerekecekti." cümlesini metne dayalı inceleyiniz. **6 p**
6. Metindeki fiil türlerini göz önünde bulundurarak, sıfatın sınıflandırılması hakkında bilgiler veriniz. (Çeşit, sıfat tamlamaları). **6 p**
7. Metne dayalı üç kelime seçerek eşanlamlılarıyla birer cümle kurunuz. **6 p**
8. Metne dayalı üç kelime seçerek zıtanlamlılarıyla birer cümle kurunuz. **6 p**
9. "Romanlarımdaki gibi, (o dönemin koşulları izin verdiği kadar) duygusal imajlar ve doğa üstün geliyordu bu manzumelerde." cümlelerin anlamını kısaca açıklayınız. **6 p**
10. Anlatımda yer alan monolog öğelerinin rolünü meydana getiriniz. **6 p**

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

1. Başıkişinin ruhsal portresi konulu, metni örnek alarak, öğretim – öğrenim unsurlarına dikkat ederek, didaktik projesinin unsurlarını belirtiniz. Dikkat edilecek hususlar:
  - a) Dersin anları ve anlara göre öğretmen - öğrenci didaktik faaliyetler ve alıştıırma çeşitleri; **5 p**
  - b) Metot, teknik ve araçlar; **5 p**
  - c) Değerlendirmenin uygun teknik veya metotları **10 p**
2. Didaktik faaliyetlerde yer alan seçilmiş gereçlerin öneminden bahsediniz **5 p**
3. Didaktik faaliyetlerde yer alan alıştıırma çeşitlerinden örnek veriniz. **5 p**